

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԵՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՂԻՆԱՅԱՐ
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈԼԻՑ, ՂԱՍԹՐԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրական ուղղութեամբ նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal HAÏRÉNIK
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTT.
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐՍՅ

ՀԱՅԵՐԵՆԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ				
Պարտիզնամար	300	Պիւ	75	Մէքիս
Պարտիզնամար	150	Պիւ	40	Պիւ
Պարտիզնամար	300	Պիւ	100	Պիւ
Պարտիզնամար	150	Պիւ	50	Պիւ
Պարտիզնամար	75	Պիւ	25	Պիւ
Օտարական	300	Պիւ	25	Քրանք
Ռուսիա	300	Պիւ	40	Րուսիա

Թղթատարի ծախքը Խմբագրական վրայ
[Դրամի փոխարէն փոխարէն փոխ 115 զրէ
փոխարէն փոխ 100 զրէ տեղի

غلطه ده اسكى باقى عثمانيه
خبره نيك غزه مسمى اداره سته

10 ՓԱՐՍՅ

ՅՈՅՆ ԵԿԵԼԵՑԻՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ ԱՄՈՒՆԱԿԱՆ ԴՆԱՆԻՔԻՆ

Հայերը շատ բան ստացած են
Յոյներէն Գրականութեան առաջին
դարերէն ի վեր: Ինչ որ կայ մեր
նախնիքներու գրութեան մէջ, դա
դարեւ, գիտութիւն, փիլիսոփայութիւն,
գրականութիւն, փոխ առնուած է
Յոյներէն: Կրօնական մեր շատ
մը կանոնները եւ բարքերը կաղ-
մուած են հելլենականներէն: Ա-
սիկա պատմական ճշմարտութիւն մըն
է, որուն վրայ տարակոյսի ստուեր
մը անգամ չի կրնար տարածուիլ:

Բնական չէ՞ որ ուղեք գիտնալ
թէ այս քոյր եկեղեցին ինչ դա-
ւանանք ունի, ինչ վարդապետու-
թիւն կը քարոզէ ամուսնական խն-
դիրներու նկատմամբ:

Յոյն եկեղեցիին ամուսնական օ-
րէնսգրութեան վրայ դադարաւ մը
առնելու համար չգոհացանք Յուստի-
նիանոսի օրինադրքին (Novelles, 117)
գլխավոր, ուր, այս Բիւզանդական
կայսրը զրի առած սահմանած է ա-
մուսնալուծութեան կարգ մը պատ-
ճառներ, այլ, մասնաւոր խորհրդակ-
ցութիւն մըն ալ ունեցանք ընտա-
նական իրաւագիտութեան քաջա-
հմուտ փաստաբանի մը՝ արուես-
տակիր Պ. Միլլի-Գառալիքիոյ հետ,
որ բարեհաճեցաւ Յունաց Պոլսոյ Սի-
նոդին կողմէ վարդապետութիւն
ուած կանոնները մեզ մանրամասնօ-
րէն բացատրել:

Փութանք իսկոյն ըսել որ
Յունական եկեղեցին ընդունած է
ամուսնալուծութիւնը:

Այլը կրնայ ամուսնալուծութիւն
պահանջել կնկանը դէմ, ինչպէս
կնիկն ալ երկանը դէմ:

Պատճառներ կան, զորոնք էրկը
կրնայ յառաջ բերել, պատճառներ
ալ կան որ յատուկ են միմայն
կնկանը: Կան նաեւ ամուսնալու-
ծութեան ուրիշ պատճառներ ալ
որոնք երկուքին հասարակաց են:

Ի Ր Ի Կ Ր

Կրնայ ամուսնալուծութիւնը պա-
հանջել կնկանը դէմ,

1. Եթէ կնիկը կոյս չէ — ինչ որ
պէտք է ապացուցուի ամուսնութեան
օրը եւ իմաց տրուի նոյն հետոյն:

2. Եթէ կնիկը աւանդ էրկընէն
հրաման առնելու ուրիշ անձերու
հետ զուգահեռալու համար խնդր-
ները եւ լուսացուելու համար բաղ-
նիքները կը յաճախէ:

3. Եթէ կնիկը առանց էրկընէն
հրաման առնելու դիւրը ամուսնա-
կան յարկէն դուրս անցուցելու է ա-
ռանց ազգականներուն քով մնալու:

4. Եթէ կնիկը առանց էրկընէն
հրաման առնելու զրօսանքի համար
թատրոն, որսի կամ ձիարշախ տե-
ղերը կը յաճախէ:

5. Եթէ կնիկը այլամերձութիւն
ըրած է:

6. Եթէ կնկան կալմուածքը ֆի-
զիկական արգելք մըն է ամուսնա-
կան պաշտօնին:

7. Եթէ կնիկը կը մերժէ իր երկանը

հետ երթալու, երբ այս մասին տըր-
ուած վերջնական դատարկութիւն մը յե-
տոյ, առանց բանաւոր եւ օրինական
պատճառներու կը յամառի իր մեր-
ժումին մէջ:

Ի Ր Ի Կ Ր

Կրնայ ամուսնալուծութիւնը պա-
հանջել երկանը դէմ,

1. Եթէ այլը անկարող է, եւ
այս անկարողութիւնը անբուժելի
մնայ ամուսնութեան օրէն սկսեալ
մինչեւ երեք տարի:

2. Եթէ այլը ուզէ որ կնիկը ինք-
զինքը ուրիշ տայ:

3. Եթէ այլը իր կնիկը երբ այ-
լամերձ ամբաստանէ եւ չկարենայ
հաստատել այս ամբաստանութիւնը:

4. Եթէ այլը իր կնիկէն հեռու
ապրել 3էն 5 տարի, առանց անոր
ապրուստը հոգալու:

5. Եթէ այլը ամուսնական յար-
կին տակ այլամերձութիւն գործէ
կամ նոյն քաղաքին մէջ ուրիշ կի-
ներու հետ կենակցի եւ վարքը չփոխէ
հակառակ իրեն տրուած խրատ-
ներուն:

Երկուքիս հասարակաց պատճառներ

Լծակիցներէն մէկը միւսին դէմ
փոխադարձաբար ամուսնալուծու-
թիւն կրնայ պահանջել,

1. Եթէ անոնցմէ մէկը մտաւո-
րական առողջութիւնը չկայէր:

2. Եթէ անոնցմէ մէկը վնաս մը
քաղաքէն վնասական եղած է:

3. Եթէ անոնցմէ մէկը ուզէ միւ-
սը սպաննել:

Ամուսնալուծութեան վճռին հե-
տեանք ինչ է:

Յունական եկեղեցին ընդունած
է սա կանոնը թէ պատկը լուծուե-
լէն վերջը երկու նախկին ամուսնի-
նէրէն ամէն մէկը կրնայ ուղածմարդուն
հետ ամուսնանալ, մեղաւորը ինչպէս
եւ անմեղը: Ամուսնալուծութեան վրճ-
ուագրին մէջ իսկ երկուքին ալ ար-
տօնութիւն կը տրուի վերամուսնու-
թեան: Հետեւաբար ամուսնալու-
ծութիւնը արգելք մըն չէ եւ ոչ մէկ
կողմին դէմ նոր ընտանիք մը կազ-
մելու:

Պէտք չենք զգար օժիտին եւ
զուգընթերցուն նկատմամբ ամուսնա-
լուծութեան արտադրած օրինական
հետեւանքներուն վրայ լսալի, որոնց
վրայ, երբ հարկը ներկայանայ, տե-
ղեկութիւն կուտանք իր ժամանա-
կին:

Առայժմ, այսքանը կընենք որ
Յունական եկեղեցին իր այս ամուս-
նական օրէնսգրութեամբը ինքզինքը
հեռու կը պահէ շատ մը քրիստոն-
ստութիւններէ որոնք բռնկին, իմաս-
տասէրին, բարոյագէտին մտքին կը
ներկայանան, երբ առիթ կ'ունենան
խորհիլ պատկին կարծեցեալ անլուծ-
թիւնութեան զրկելու վրայ: Յ. Շ

Ն Ա Ն Ս Ի

ՎԱՐԺՈՒՂԻ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սրբազան

Սարայտարան վարժարանին տը-

նօրէնը զրկած է մեզ 54 զրուշ:

Նոյն վարժարանին աշակերտներն
ալ 60 զրուշ:

Նկարիչ Պ. Անդրէաս յանձնեց
մեզ մարտ ամսու համար նախապէս
ժանուցուած անձերու կողմէ 125
զրուշ եւ 35 զրուշ ալ զոր վճարած
են, ամէն ամիս կ'ընելու խոստմամբ,

Տեսք՝ նկարիչ Ռաֆայէլ, Ղազ-
կէօղլուքեան, Մազ. Մանուկեան (մա-
րանկօղ), Օնիկ Բարմազօղ, Արմենակ
Ճէլալեան, Զենոբ Մուրատ, Ծական զրուշ:

ՎԵՑ ԱՄՍՈՒՄՆ ՄԵՋ

Կ'ուզէ՞ք սորվիլ Քրիստոսէն, անգ-
լիերէն ուսներէն: Դիմեցէ՛ք Մարտի 25-ին
նաղարի գրասենեակը ամէն օր առաւօտ.
Ներք մինչեւ չորս եւ երեկոյնքը տասնէ.
տասնեակու ի Տէլլիմէն Խան:
Դիւրամատչելի պայմաններ:

Դ Ի Ր Ո Ս Մ Ե Ց

Կը գնէ մեծ եւ քիչ քանակութեամբ
ամէն տեսակ տաճկական, պուշկարական,
եզիպտական, առասպական հին եւ նոր
նամակադրոյթներ (փուլ):

Ի Ր Ա Գ Ո Ր Մ Ե Ց

Լուսարար կին մըն էր, չորս դա-
ւակով այրի մնացած, չորսն ալ աղջիկ:
Ատոնք արեւելեան էր:

Տիկինը մը պաշտպան եղած էր. իր
տունը լուսաց ընել կուտար եւ փոխա-
րէն բացի ստակէ կուտար հին հագուստ,
կերակուրի մնացորդներ, Ծոռնիլ եւ
Զատիկ տոներուն ալ ընծաներ: Բարե-
կեցիկ հայ տիկիններէն ո՞ր մէկը չունի
իր պաշտպանեացիները:

Այրին ուրիշ տոներն ալ կ'երթար
աշխատելու: Տան մը մէջ շատ էրկ-
մարդեր կային. անոնցմէ մէկը կնիկ
հրապուրիչ կը գտնէ եւ առտու մը կա-
նուխկի չամաւորը կ'երթայ եւ կ'ոտը
կը խոստանայ տուն մը վարձել իրեն,
աղէկ ամանական կապիլ:

Կնիկը կը ձգէ այդ տունը, ալ եւս հոն
չդառնալու պայմանով: Իր սիրունու-
թեան պատճառաւ աղէկ տուն մը կ'որ-
սնցուց:

Ան տարին սարսափելի անձրեւներ
տեղացին. շատ մը տուններ ջուրը առաւ
տարաւ, այրիին տունն ալ հետը. ու ան
մնաց անպատուար:

Զինքը պաշտպանող տիկինը մտածեց
ստակ ժողովել, անոր խրճիթ մը շինե-
լու համար. եւ ետանդով վազեց եկե-
ղեցիին խորհրդարանը:

Կնիկը գեղեցիկ է եւ երիտասարդ,
կ'ըսէր, դուրս կ'ընար ամուսնանալ,
բայց չորս աղջիկ դուստկ ունէր:

Ատենապետը եւ ընկերները չորս ոսկի
ստորագրեցին եւ խոստացան պաշտպան
կանգնել. սակայն հոն չորս տարի է այդ
ստակը չէ դանձած: Տիկինը անխնի-
մութիւն ունեցած էր ըսելու իրենց որ
անկա պարկեշտ կին մըն էր եւ թէ այս-
պիսի առաջարկներ եղած էին իրեն եւ
ինք մերժած էր:

Այսպէս թէ այնպէս տիկինը ստակ
ժողովեց, ինքը լրացուց մեծ պակասը
եւ խրճիթ մը կանգնեց անպատուար
ընտանիքին:

Այդ այն տանջանքը եւ այն գոժաւ-
րութիւնները որ ունեցաւ այդ ստակը
գանձելու, խորհրդածել տուին իրեն
հնարը մը փնտել զփարզներուն բա-
րիք ընելու համար եւ միջոց մը գտնել
անոնց օգնելու առանց սաղին անդին
մուրալու: Ինքը, թէ եւ բարեկեցիկ,
հարուստ չէր:

Խորհրդածեալ եւ եզրակացութեանը եկաւ
հիմնել հաստատութիւն մը, ուր աղքա-
տիկ հայ աղջիկներ կարենան իրենց

ապրուստը հայթայթել եւ անոնց շահած
աւելորդ գումարով խրճիթներ կանգնել
այն կիներուն համար որոնք կը մերժեն
հանգիստ կեանքը որ կ'առաջարկուի ի-
րենց չամաւորը իրենց մէջ:
Եւ իրագործեց:

Գ. Մ.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԱՏՆԱՇՈՒՐԹ (sojourn) (PANARIS)
Առ Ե. Մ. Բարիդ

Մատը, բարեկամ, զոր ինծի ցու-
ցողը կարմրած, ուռեցած, մատը բոյն
մըն է այս պահուստ նարնջագոյն մի-
քրոպներու (staphylococque orangé). ա-
նոնք մորթէ՞ք ներս մտան քեզմէ ծա-
ծուկ, աշխատեցան, կուռեցան մատիդ
ըջիլներուն հետ, ու այլակերպեցին ու
այլափոխեցին դայն: Վա՛նչ ունիմ, ինչ
ունիմ ըսելով իմ մատը հոս ու հոն
կը պտտեցնեմ, մինչեւ որ նարնջագոյն
քոքիւնները ուտեն հասցնեն դայն:

Մի կարծիք թէ թեթեւ բան մըն է,
կարմրութիւն մը, քիչ մը ուռեցք, ան-
նշան ցաւ մը. քանիչորս ժամուան մէջ
երբ սթափուկները մատէ՞ք ձեռքիդ
մէջ անցնիմ, պէտք պիտի ըլլայ ձեռքիդ
ու մինչեւ իսկ կարելի չեստի սիրուն
մատը որուն համար այնքան խնամք կը
տանիս: Զորս մատով ձեռքովդ ետքէն
պիտի համարձակիմ հինգ հատ վարդա-
նայն եղունգներով ձեռք մը կնութեան
խնդրել:

«Վա՛նչ ունիմ, ինչ ունիմ»
Մատնաշուրթ մը ունիս, բարեկամ,
ալ ցուցամատիդ վրայ:

Անկը մը ուղտոտ, գրիլ մը ժանգոտ,
փուշ մը կ'ողտոտ ծակած են անպատճառ
մատիդ մորթը, հոն ձգելով մէկ քանի
միքրոպներ: Հակառակ քու մաքրա-
սիրութեանդ միջոցը դուք են անոնք
աճելու քաղմամբով ծովին աւազին պէս,
երկնքին լուսաւորներուն չափ:

Ներք, բարեկամ, եթէ մատդ նիւթ
տուաւ այս խոսակցութեան, ներք որ
մէկ քանի տեղեկութիւններ տամ մատ-
նիդ մը կ'առնուի պատճառներուն, նշաններուն
ու զխոստարարը դարձնումիմ վրայ:

Յաւանութիւնը չունիմ, ժողովը-
գական յօդուածով մը, ընթերցողս վի-
րաբոյժ մը ընելու, որովհետեւ մատնա-
շուրթին դարձանք վիրաբուժական է,
բայց խօսք կ'ուզեմ տաճին (լալա) վրայ:

Ամենափոքր վէրք մը մերթ կը բաւէ
մատնաշուրթ մը պատրաստելու, որով-
հետեւ զուտ մըն է անիկա անտեսանելի
միքրոպներուն: Մերթ սանդ մըն է որ
կը փորէ այդ վէրքը, յաճախ գնդապի-
մը, եւ կամ սրածայր որ եւ է գործիք մը:

Այլ ձեռք՝ ձախէն, բուժամատը ու
ցուցամատը միւսներն աւելի կը նպաս-
տեն մատնաշուրթին յաղթանակին: Վէլ-
քո, Քրանսայի անմահ վիրաբոյժը,
ալ ձեռքին վրայ 120 հատ մատնաշուրթ
համրեր է, մինչեւ ձախէն վրայ 82 մի-
այն:

Բուժամատին ու պղտիկ մատին մատ-
նաշուրթ է՛ն վտանգաւորն է, որով-
հետեւ չուտով ձեռքին մէջ կը տարած-
ուի բորբոքումը միւսին տակի նրբանց-
ներէն:

Միքրոպները մորթէն միջեւ ոսկորը
կ'ընեն երթալ. իրենց գոնուած տեղին
համեմատ մատնաշուրթը թեթեւ կամ
ծանր է:

Ինչ թեթեւը վերնամորթին (épiderme)
է, որ ամենէն շատ պատահողն ալ է:
Մատը կը կարմրի, կ'ուռնայ ու կը
ցաւի:

Յաճախ բորբոքումը աւելի խորանկը
կ'ըջնայ ու մորթին վրայ ուռիկ մը կը
շինէ որ կը լցուի թարախով:

Վերնամորթին մատնաշուրթը (panaris
sous-épidermique) կրնայ առանց խնամքի

անցնիլ, կարմրութիւն ու ցաւ քիչ օրէն
կ'անհետանան: Բայց ուրիշ անգամ բոր-
բոքը մինչեւ եղունգին մօտերը կը տա-
րածուի, եւ կամ եղունգին քովէն կ'ը-
կուի ու թարախ կը պատրաստուի անոր
տակը: Այս պարագային կ'իյնայ եղուն-
գը, ուր իր տեղը նոր մը կը ծնի ծա-
մանակ մը ետքը:

Մորթին մատնաշուրթը որ մերթ վեր-
նամորթին կը յաջորդէ, արտաքին կեր-
պով նոյն նշանները ունի, ուռեցք, կար-
մրութիւն, ցաւ, միայն սա տարբերու-
թեամբ որ միքրոպները վերնամորթէն
անցած ու մինչեւ մորթը հասած են:

Մինչեւ հոս մատնաշուրթը չէր չէ.
բայց երբ միքրոպներուն արշաւանքը
մինչեւ ոսկորը կը հասնի, վտանգը մօտ
է, նախազգուշութիւններ առնել պէտք է:

Ոսկրային մատնաշուրթին (panaris
ostéo-périostique) նշանները բաշկին
գիտնալու բաներն են: Դուք միայն գիտ-
ցէ՛ք թէ որչափ որ վերնամորթինը ինք-
նիքին կ'անցնի ըսի, առանց խնամքի
ձգելու չէ մատ մը որ քանի մը օրէ ի
վեր կարմրած է ու կը ցաւի: Իր տա-
քութիւնը դրացի մատներէն բարձր է,
դիւրեւ անկողինի տաքութեամբ մատին
մէջ կը զգաք պղտիկ հարուածներ որոնք
արեան խողովակներուն, շնչերակներուն
բարախուսներն են: զիտեղք թէ սովոր-
ական բանք չեն ասոնք, ու խնա-
մեցէ՛ք:

Անցնիլը տաճին:

Ապրեցաւ անիկայ բժշկական աշ-
խարհին մէջ որքան ապրած չէ եւ ոչ
մէկ դեղ. այսօր եթէ կան դեռ վիրա-
բոյժներ, Տէրութիւն, Շառլիթէի հիւան-
դանոցին վիրաբուժին պէս որոնք աղ-
ուոր ու տարուկ տաճ մը նախամեծար
կը նկատեն անդիլի աղբըն, պատճառ
մըն է անիկայ մեծած չամարեւել տաճը
ու իրա՛ւ մեծած:

Միքրոպներուն աճելուն նպաստող
բոլոր մարմինները կը գտնուին անոր
մէջ, տաքութիւն ու անուշ. Դարձանք
պատճառներէն աւելի վտանգաւոր էր,
եւ այսօր կը դարձնում թէ մարդկու-
թիւնը ինչպէս տարինքով կրցած է դի-
մադրել տաճին աւերումներուն:

Իրաւ է թէ կը պատրաստենք մինչեւ
այսօր տաճեր, բայց բարեփոխեալ են
անոնք, հակաանիւական նիւթերով շին-
ուած, օրինակի համար դետալներէն
աւելի տաճ ասիտ պորթիլ ջուրով
պատրաստուած. բայց կը կրկնեմ մե-
ծած է ան եւ իրա՛ւ մեծած:

Ուստի, եթէ կան տակաւին ժողո-
վրդային ծրի բժշկութիւն ընող բարի
անձեր որոնք ձեռք մատնաշուրթին վրայ
զազրահոտ տաճ մը (էքիմ բոլսուի)
ալ մէկ անկիւն մը տարէ՛ք դիւրեւ եւ մի-
քրոպներուն վրայ դաւ մը տուէ՛ք իրենց:
Մէկ քանի մատը աղատած կ'

գեղազորի ասիդ ֆեյերի 100ին 25ն դո-
բաւոր լուծեալ ջուր չի տալ :

Ուստի ան ալ մէկ կողմ ձգեցե՛-
նք միջոցաւոր կը մտնեն , մարմինն
բոլորներուն ալ պատահական է :

Անցնինք կարեւորին :

Բորբոքեալ մասը գաղջ ջրով ու օ-
ճառով լաւ մը մաքրելէ յետոյ դրէք մա-
քուր ամանի մը մէջ , զոր 2000ին 1
կրամ բաղադրութեամբ սիւպլիմէի տաք
լուծալուով լեցուցած էք :

Երեք քառորդէն մէկ ժամ ձգելու էք
մաքանիւր այս ջուրին մէջ , որուն մէջ
երկու երեք անգամ վերակերպու հաստատ
մաքալուծեամբ :

Լողանքն յետոյ վէրքը պատելու է
(pansement) սիւպլիմէի լուծալուով մէջ
եռացած դարադանի (թելալէն) կը-
տորներով , զորս ծածկելու է խիտով
օժուած մարմարի (taffetas gomme) մէկ
թերթով մը , եւ այս ամէնը բռնել տա-
լէ համար դարադանի ուրիշ նեղ ու
երկայն կտորով մը կապելու է :

Որքան որ պայծառ ու կարճ նկա-
րագրել ջանամ վէրքի մը պատումը
(pansement) , դարձեալ դժուար պիտի
երեւայ առջի անգամ խնացողին . բայց
մէկ անգամ մը տեսնելը կը բաւէ վար-
պետ պատող (panseur) մը ըլլալու հա-
մար :

Ամէն պարագայի մէջ , երբ մատեր-
նիդ կը կարէք , կամ չար գործիք մը ,
ապակիի կտոր մը կը կտրէ զայն , արիւ-
նտով վէրքին վրայ մի դնէք առջի եկած
քորի կտորը , եւ ոչ ալ մամուկին ոտայնի
Սովորական աղը թեթեւ հականերական
մը ըլլալու անունը կը վայելէ , եւ արիւնը
խտացնելու ալ յատկութիւնը ունի ,
բայց չափ կը ցաւցնէ վէրքը . եւ մէկ
անգամ մը դրած եմ մատին վրայ եւ չեմ
կրկնած , թէպէտ անխոհմտաբար ուրիշ
անցամիտ կտրած եմ մատներս :

Երկուք պէտք է ըլլայ նպատակնիդ
կտրած մատերնուդ դիմաց , վէրքը մաք-
րել ու ծակը դոցել , որպէս զի մատնա-
չուրթին միջոցները փորձանքի մը
չհանդիպեն ձեզ :

Դրէք մատերնիդ ասիտ պորթի լուծ-
եալ ջուրի մէջ , ու մի վախճաք . միջ-
քայնները մինչեւ հոն չեն երթար : Պը-
տիկ վէրքերը դոցելու համար սովորա-
բար գոլօտիմ կը գործածեն Բարիդի
հիւանդանոցներուն մէջ . կրնաք ասիտ
պորթի ջուրէն մատերնիդ զուրս հանելէ
յետոյ կաթիլ մը գոլօտիմով դոցել
վէրքը :

Այս բոլոր ըսածներէս ետք , եթէ
նորէն խոշոր ու կարմրուկ մատնաչուրթ
մը ունենաք , բազմ չունիք : Վերադա-
տին յանձնեցե՛ք ալ մատերնիդ անյա-
պաղ , եւ մի վախճաք որ անոր մաքուր
դանակը բանայ միջքոպներուն որջին
դոցնելը , անոր հականերական հեղուկ-
ները սատկեցնեն միջքոպները ու ազա-
տեն ձեր մարմը :

Շատ անգամ վերաբոյժը ուշ կը
հասնի փորձանքին տեղը , ու կը ստիպ-
ուի իր տխուր պարտականութիւնը կա-
տարել , կտրել հանել մեռած մարմը ,
մինչդեռ եթէ քանը չորս ժամ կամ եր-
կու օր առաջ հասած ըլլար քանի
մատեր արդեօք ազատած պիտի ըլլային
այսօր :

Միշտ վերջի վարկեանին բժշկին
վրայ կը վազէք , երբ ձեր բոլոր դրա-
քներուն զխտութիւնը տեղի կուտայ ,

երբ գեղազորի ալ կը յուսահատի . բը-
ժշկին կ'երթաք ձեր մեռած մատով եւ
կը դարմանաք ետքէն թէ չկրցաւ ազա-
տել մատերնիդ :

Գիտցէ՛ք թէ բժշկները կեանք չեն
տար մեռելային : Գ. ՔՕ1Օ1ԵԱՆ

ԲԱՆԱԲԱՍԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպական մամուլը զբաղած է
այս պահուս Զինաստանի եւ Ճարտնի
միջեւ կնքուելիք խաղաղութեան
դաշնագրին խնդրով : Անգլիական
օրագիրները ամէն օր կը հրատարա-
կեն հեռագիրներ որոնց ստուգու-
թիւնը թէեւ երաշխաւորութեան
կարօտ է բայց եւ այնպէս սա առա-
ւելութիւնը ունին որ կը ցուցնեն
Անգլիոյ հանրային կարծիքը այս
խնդրին մէջ : Այսպէս ահա Սթան-
սարս մեծ հրճուանքով կը լսէ այն
լուրը թէ Ճարտն ձեռք պիտի դնէ
Յօրմուզա կղզիին վրայ , եւ թայմը
ալ տհաճութեամբ չէ որ կը տեղե-
կանայ թէ Ճարտնիները Զինաստանի
հարաւային ծովեզերքին վրայ գոր-
ծելու համար մօտերս ձեռք պիտի
դնեն Բեքաւտօրէ կղզիներուն վրայ :
Անգլիացիները երբեք պիտի չի վեր-
ադառնան եթէ Ճարտն ընդարձակի այդ
կղզիներուն դաւաճումը : Միայն թէ
Սթանսարս վարպետութիւն մը բա-
նեցնելով կը հասկցնէ թէ Զինաս-
տան կը փափագի այդ կղզիները
Ճարտնի ձեռքը համար ֆրանսական
կառավարութեան հաճութիւնը առ-
նել : Բայց յայտնի է թէ Ֆրանսա
այդ կղզիներուն համար վերապա-
հութիւններ կ'ընէ : Իսկ Անգլիա ալ
ձեռքէն եկածը պիտի ընէ որպէս զի
Ճարտն տէր չըլլայ ոչ միայն Գոուէի ,
այլեւ հարաւային Մանչուրիոյ ու
Բորթ-Արթուրի , չինական ծովերուն
այս անբաղդատելի բանալիին :

Ռուսիոյ մէջ ալ Ճարտնի ծրա-
քներնրո մասին մեծ անհանգստու-
թիւն կը տիրէ : Ռուսիա երկար ա-
տենէ ի վեր կը ցանկար Գոուէն եւ
Մանչուրիան գրաւելու , ու ահա
Ճարտնը գործը արեւելու ետեւէ է :

Առ այժմ դիւանագիտական բա-
նակցութիւնները Պեդրին մէջ առաջ
կը տարուին պատերազմի եւ խաղա-
ղութեան այս ամենակարեւոր խնդ-
րին համար : Շատ շահագրգռական
է դիտել թէ միջազգային միակ
համաձայնութիւնը որ կարելի ըլլայ
դոյցանել ուրիշ կերպով չպիտի
կրնայ թերեւս ըլլալ բայց եթէ բո-
լոր պետութեանց անշահախնդրական
մէկ յայտարարութեամբ . ոչ մէկը
թող ուղէ բան մը առնել Զինաս-
տանէն եւ այն ատեն համաձայնելին
դիւրին կ'ըլլայ . բայց ամէնքն ալ
կտորի մը վրայ աչք ունին :

Ամենէն մեծ դժուարութիւնը կը

ծաղի Ճարտնէն , որուն մտքէ չան-
ցած այս մեծ զօրութիւնը կը պար-
տաւորէ արեւմտեան բոլոր տէրու-
թիւնները ակնածիլ իրմէն եւ շրջա-
հայեաց ըլլալ :

Արտաքին լուրեր

ՄԻԱՑԵԱԼՆԱՀԱՆԳՆԵՐ
Հեռագիր համառոտաբար հաղորդեց
(վայտնայութիւն) Քոլորադոյ նահանգին
մէջ , քանի մը խաղաղներու սպաննուած
ըլլալուն լուրը . երէկ հասած թերթե-
րուն մէջ հետեւեալ հետաքրքրական տե-
ղեկութիւնները կը գտնենք :

Անցած կիրակի գիշեր Էսթրոն անու-
նով գինեպան մը երբ իր տունը կը գըտ-
նուէր , խաղաղներու խումբ մը յարձա-
կեցաւ բնակարանին վրայ : Տոմիսո ա-
նուն խաղաղի մը սեղանի մը ոտը առ-
նելով գաղանաբար զարկաւ խեղճ մար-
դուն գլխուն . յետոյ մեղսակիցներուն
աջակցութեամբ մարդը դուրս հանեց .
միւս օրը գինեպանը գտնուեցաւ նետ-
ուած տեղը երբ ալ մոռնելու վրայ էր :

Այս ոճրագործութեան համար կառ-
կածուեցան խաղաղական գաղթականու-
թեան անդամները , Յանցաւորները դըտ-
նելու համար ճաղար , աղուէս որացող
չունիւր դորածուեցան : Իրենց հոտա-
ռութեան չնորհիւ այս կենդանիները
գաղին , բռնեցին քանի մը խաղաղներ
որոնք անմիջապէս ձերբակալուեցան :
Ասոնք ալ մատնեցին իրենց մեղսակից-
ներէն մէկ քանին որոնք եւս ձերբա-
կալուեցան :

Ձերբակալուողները ինը հոգի էին եւ
կարճաժամ ճարքանութենէ մը ետքը
անոնցմէ հինգը , որոնց մէջ էր Տոմիսոն ,
վեր դրուեցան : Ասոնք բանտային կառ-
քի մը վրայ դրուելով կը տարուէին
Վայտնայութիւն բանտը :

Իրկուտան դէմ , քաղքէն քանի մը
մղոն հեռու , վեց դիմալուր հեծեալ
կառքը կրկնեցուցին եւ հրացանաձիգու-
թիւն մը սկսաւ : Կառքը առաջնորդողը
սպաննուեցաւ . խաղաղներէն մէկը վի-
րաւորուեցաւ կուրծքէն . Տոմիսոյին հետ
բանտարկուեցաւ : Միւս երեքը աներե-
ւութեամբ :

Չորեքշաբթի առտու ժողովուրդը
բանտին վրայ խուժեց , դռները կոտրեց
եւ սպաննեց Տոմիսոն ու վիրաւորուած
խաղաղին :

Այս խժոժական դէպքերուն վրայ
Վայտնայութիւն խաղաղական գաղթակա-
նութեան անդամները ամէնքն ալ զին-
ուեցան : Կը վախճուի որ վայրագ կոիւ-
ներ կը ծագին խաղաղի գաղթականնե-
րուն եւ անմիջապէս կ'ընեն : Այդ
կողմերը հանքի բազմաթիւ խաղաղի
բանտներ կան , կը վախճուի որ վը-
րէժնիւղորդութեան դիմէն :

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա
Բայնաթական յանձնաժողովը վեր-
ջացուց զպաղագական օրինադրին առաջին
ընթերցումով քննութիւնը : Վիճաբա-
նութեան երկարութեամբ վերջին յօդուածն
էր օրադրութեան կամ տպագրութեան ուրիշ
գործերու գրաւումը ոստիկանութեան
կողմէ : Գերմանիոյ մամուլի օրէնքը
կ'արտօնէ ոստիկանութիւնը ինչ ինչ պա-
րագաներու մէջ գրաւել , առանց դա-

տարանին դիմելու , օրագիր կամ գիրք :
Կառավարութիւնը այժմ կուզէ որ այդ
արտօնութեամբ սահմանը աւելի ընդարձակ-
ուելով ոստիկանութիւնը կարենայ ան-
միջապէս գրաւել երբ հրատարակութիւն
մը պարունակէ ոճրագործութեանց ջա-
տագործութիւն կամ նախատիքը բանա-
կին : Կառավարական այս առաջարկը
ընդունուեցաւ սեղմումով մը . այսինքն
թէ՛ առանց դատարանի վճռին գրաւումը
պիտի կատարուի երբ ոճրագործութեանց
ներքոյկանը կամ բանակին դէմ նա-
խատիքը հրատարակուին խոփութեան
կամ հանրային վտանգի մը պահուն :

Այս առթիւ կըրեական կուսակցու-
թիւնը ուզեց որ «անբարոյական գըր-
ուածները , լիտի պատկերները» անոնք
ալ առանց դատաստանի գրաւուին . բայց
իրենց այս փափաքը չիբարդուեցաւ :
Նմանապէս մերժուեցաւ կաթոլիկ ան-
դամներու ուրիշ մէկ առաջարկը որով կը
պահանջէին խիստ օրէնքներ սահմանել
մեծամարտի դէմ :

Յանձնաժողովը այսքան վիճաբանու-
թիւններէ վերջը պահեց զպաղագական օ-
րինադրին միայն այն տրամադրութիւն-
ները որոնք յատկապէս սահմանուած
ոճիրներու կը վերաբերին , Իսկ պահ-
պանողական եւ կըրեական կուսակցու-
թեանց կողմէ ներկայացուած բոլոր յե-
տադիմական առաջարկները մերժուեցան :
Հաւանորէն մարտի վերջն է որ
յանձնաժողովը իր տեղեկագիրը պիտի
մատուցանէ Բայնաթական :

Ֆ Ր Ա Ն Ս Ա

Վ. Հիւկոյի վերջնական թաղումը
կատարուեցաւ անցեալ հինգշաբթի կէս
օրէն ետքը , մարմինը որ դազաղի մը մէջ
առժամայ կերպով դրուած էր Բան-
դէնի մէջ՝ դեռուեցաւ յատկապէս
պարտաստուած տապաւնատան մը մէջ
որ կը գտնուի Ժան-Ժաք-Ռուսոյի , Լա-
դար Գարսոյի եւ Մարտի տապանա-
տաններուն շրջի :

Բանաստեղծին գերեզմանը բաժ-
նուած է նախագահ Գարսոյի չերմէն ան-
ջրայնով մը . տապանատան վրայ հե-
տեւեալ արձանագրութիւնը կայ .

Վ.Ի.Ք.ՈՐ Հիւկոյ , 1802-85

Հանրօգուտ չինութեանց նախարարը
երեւոյթականապէս ժողովի զինանի յանձ-
նեց օրինագիծ մը որ Մարտիայէն Ռոն-
գետը բացուելիք ջրանցքը իբր հանրա-
յին օգտակարութիւն ունեցող չինութիւն
կը յայտարարէ : Այս ջրանցքը 54 քիլո-
միթր երկայնութիւն պիտի ունենայ ,
ծախքը 4 միլիոն ոսկի կ'ենթադրուի ու
րուն կէսը պետութիւնը պիտի վճարէ :

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Իտալիոյ թագաւորը ընդհանուր մո-
ռացում չնորհեց Սիկիլիոյ , Մասսայի եւ
Գարրարայի զինուորական ատենաներուն
կողմէ մինչեւ երբ տարուան բանտար-
կութեան դատապարտուողներուն : Ատկէ
աւելի պայմանաւանով դատապարտուող-
ներուն պատիժի ժամանակին մէկ երրորդ
մասը կը զեղծուի : Հրամանագիրը նաեւ
մոռացում կը չնորհէ մամուլի մեծամարտի
եւ այս տեսակ ուրիշ կարգ մը յան-
ցանքներու դատապարտուողներուն :
Պրանսացի Ռոմանի հարկաւարաւոր որ
նոյեմբեր ամսուն մէջ լրտեսութեան
ամբաստանութեամբ Սան Բեմօի դատա-

րանէն 14 ամսուն բանտարկութեան եւ
1200 ֆրանք տուգանքի դատապար-
տուած էր այս մոռացումի հրամանա-
գրովը ազատ արձակուեր է :

Ա Ն Գ Լ Ի Ա

Մեծն-Բրիտանիոյ առեւտրական սեն-
եակներուն միութիւնը անցեալ չորեք-
շաբթի օրուն գումարմանը մէջ փափաք
յայտներ է որ մեղրական չափի դրու-
թիւնը Անգլիոյ մէջ ալ ընդունուի :

Կրաւէնտէն կը հաղորդեն թէ երկու
ծինելոյց ունեցող մեծ չղկնաւ մը Լոն-
տոնէն դաւով անցեալ երեքշաբթի կրա-
վէնտի առջեւ հասեր է : Շոգենաւին մէջ
ճարտնի սպայ մը կը գտնուէր :
Անգլիական իշխանութիւնը չի կըր-
նալով տեղեկութիւն ստանալ այդ նա-
ւուն երթալիք տեղին վրայ զայն անգ-
լիական թիւղանօթակրի մը հակողութեան
ներքեւ դրին : Երբ չորեքշաբթի առտու
այդ չղկնաւը կրաւէնտի նաւահանգրա-
տէն դուրս կըլլար արեւմտեան թոր-
ծեր ընելու համար մէջը պահապաններ
դրուեցան որպէս զի անգլիական ջուրե-
րէն դուրս չելլէ :

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՌՈՆ

Լոնտոնէն կը գրեն Վիեննայի Բօլի-
թեկ Քօրեքսնիցի հետեւեալը .
«Զինաստան ոչ թէ միայն քանի մը
պետութեանց այլ եւրոպական բոլոր մեծ
պետութեանց եւ Միացեալ-Նահանգնե-
րու դիմած է խնդրելու որ Ճարտնի հետ
խաղաղութիւն կնքուի համար իր ընե-
ւէք բանակցութեանց իրենց աջակցու-
թիւնը նուիրեն :
Հաւանորէն եւրոպական դաշինքները
այս խնդրին վրայ կարծիքներու փոխա-
նակութիւն պիտի ընեն »

Պերլինէն այս առթիւ կը հաղորդուի
թէ արտաքին գործերու նախարարը տե-
սակցութիւններ ունեցր է մեծ պետու-
թեանց դեսպաններուն հետ :

Զինաստանի եւ Ճարտնի միջեւ խա-
ղաղութիւն կնքելու պայմաններուն վը-
րայ տեսակցութիւնները կը շարունակ-
ուին : Արտաքին գործերու նախարարը
անցած երեքշաբթի օր ընդունել է Պեր-
լինի ֆրանսական եւ չինական դեսպան-
ները :

Լաւառեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդ-
ուի թէ հակառակ ամէն ջանքերու
կարելի չէ եղած տեղեկանալ թէ Ճարտն
ինչ պայմաններով խաղաղութիւն կնքե-
լու տրամադրէ : Հիւսիսային գտնուող
ճարտական նախարարները միայն գի-
տեն այդ պայմանները :

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Պերլին , 18 մարտ
Պետական խորհուրդին . կայսրը եւ նա-
խարարները ներկայ էին :

Մատրիտ , 17 մարտ
Նախարարութիւնը հրաժարական տը-
ւաւ : Կ'ըսուի թէ Մարեշալ Մարթինէզ
Բամբոսի նախագահութեամբ առժամայ
նախարարութիւն մը պիտի կազմուի
ընթացիկ գործերը վարելու համար :

Մատրիտ , 18 մարտ
Սակասթափ նախարարութեան հրա-

ԹԵՐԹՈՆ «ՀԱՅԿԵՆԻՔ» (2)

Ժ. Բ. Ր. Ա. Տ. Է. Լ.
ԹԻԱՊԱՐՏԻՆ ԱՂԶԻԿԸ
ՄԱՍՆԱՆ
ՏՈՒԷ ՓՈՂՈՑԻ ՈՃԻՐԸ

Աչքերը , իրենց բայց ու սեւեռուն վի-
ճակին մէջ , հարկուէ էին եւ մահուան
մէջ իսկ կը պահէին սոսկի յանձնու-
թեան մը արտայայտութիւնը :

Տօգոյն եւ անարիւն չրթունքներով
բերանը կիսաբաց էր եւ անոնց միջեւ կը
տեսնուէին մարդաբանական ակունքներ :

Շրջապահներն զգանքը մէկ կողմէն
բռնէ մը վեր եւս ըլլալով ցոյց կուտար
ճեղմակ սնդուէն կիսակոշիկ մը հազած
փաթիլի եւ սիրուն ոտք մը ու բաց վար-
դադոյն մետաքսէ գուլկայի մը ծայրը :

Կանակէն , երկու ուսերուն մէջ կողմէն ,
սրտին ուղղութեամբ զարնուած ըլլալու
էր , վառն վր մարմնին այս դիրքին մէջ
ո եւ վէրքէ չէր տեսնուէր :

Այո՛ , այնպէս զարնուէր ու անմիջա-
պէս խնկեր էր :

Ու այն ատեն արեւը ուժով ցալ-
տելով լայն բիծ մը ձեւացուցէր էր գոր-
գին վրայ , որ սպունգի պէս կը ծծէր
զայն : Բայց արեւը չարունակ վազե-
լով , կամաց կամաց տախտակներուն
վրայ ալ տարածուէր ու անկէ կաթիլ
կաթիլ վազէր էր գեանայարկի բազրի-
քին վրայ :

Վերջապէս գիշերուան ցուրտը ա-
րեւը թանձրացուցէր էր :

Մայր Տաշէօ , պատին փակած , մեղ-
րամոմի պէս տօգնուած , չէր կրնար խօ-
սիլ եւ իր սարսափի աղաղակները չըր-
թունքներուն վրայ կը մարէին :

Դոնապանն ու Շասանը նոյնպէս
չուարած , սարսափած մնացեր էին այս
զիտկին առջեւ :

Չէին կրնար աչուքնին դառնել անկէ :
Որքան ծաղկատի , որքան գեղե-
ցիկ էր ...

Նախ եւ առաջ Շասանը բերանը
բացաւ :

—Այս կինը կը ճանաչա՞ք , հարցուց
երկու դոնապաններուն :
—Ո՛չ , պատահականեցին էրիկ կնիկ
միաբերան , երեքը տեսած չէինք զինքը ,
ո՛չ , երեքը ...
—Բայց հոս ի՞նչ գործ ունի ...

Երկու դոնապանները չպատասխա-
նեցին , բայց երկուքն մտքին մէջ միեւ-
նոյն գաղափարը ծագեցաւ . միայն թէ
այդ գաղափարը այնքան ծանրակշիռ էր
որ , չհամարձակեցին յայտնել :

—Բայց վերջապէս , ըսաւ ջրկիրը ,
զայն այնպէս չէնք կրնար թողուլ , թէեւ
կատարելապէս մեռած է եւ անկարելի է
ո եւ օգնութիւն ընել անոր :

Այս խօսքերը ըսելով՝ ծոցեալ ու
ձեռքը երկնցուց զիտկին պղպած ըլլալը
ստուգելու համար :

Տաշէօ ցատքեց ու անոր թիւէն
բռնեց :

—Մի՛ դպչէք , գոչեց , մի՛ դպչէք ...
մինչեւ որ ոստիկանութիւնը չկայ :

—Ուրեմն , ըսաւ Շասան

